

SI

Bojana Šaljić Podešva

Meditacija o bližini za akordeon in zvočnike (2008)

Luka Juhart, akordeon

Bojana Šaljić Podešva, elektronika

studijski posnetek

trajanje: 8.51

Handwritten musical score for 'Meditacija o bližini'. The score is written on multiple staves. It includes various time signatures such as 3/10, 3/15, 3/17, and 3/20. Dynamics like *mf* and *f* are indicated. Performance instructions include *gliss.*, *low*, *rubato*, and *deciso*. There are also markings for *melodic chaos* with an arrow pointing to a specific section. The score features complex rhythmic patterns and dynamic markings.

“

Koncept bližine je stalnica, ki se nenehno znova rojeva. To ni samo moj trajnostni projekt, to je koncept, ki bi se mu moral človek v splošnem več posvečati, da bi zmožel več sočutja, več razumevanja in spoštovanja za podobne in drugačne, da bi razvijal sposobnost ljubiti druga bitja in je ne omejeval zgolj na partnersko ljubezen. Da bi razvijal kolektivno zavest in ostal odprt za učenje. Da bi doumeli, da razvijamo svojo bit skozi odnose z drugimi. Bližina se zame, na nivoju glasbe, najraje udejanji kot zgodba dveh prepletajočih se niti: živega inštrumentalnega zvoka ter elektroakustične zvočne palete.

Skladba je nastala v tesnem sodelovanju z vrhunskim slovenskim akordeonistom Lukom Juhartom. Zvočni material za elektroakustični part izvira iz posnetkov akordeona. Skušala sem temeljito izkoristiti razpoložljiv razpon možnih elektronskih posegov v naravni zvok. Od zelo subtilnih, komajda zaznavnih posegov (podaljšani mikro-glisandi, ekstremno nizki in

ekstremno visoki toni, ki presegajo obseg instrumenta), do bolj očitnih in kompleksnejših obdelav, namenjenih:

- bogatenju zvoka akordeona (posamezni toni tega instrumenta namreč nimajo veliko notranjega življenja, so precej statični in tako jih je zanimivo kombinirati s procesi, ki vodijo v iteracije, šume, granulacije...)
- ustvarjanju kontrapunkta (na primer v srednjem, ritmičnem delu skladbe)

Handwritten musical score with performance instructions. The score is written on multiple staves. It includes various time signatures and dynamics. Performance instructions include *ordic legato - improvise dynamic (in the sense of dynamic waves)*, *bsh*, *in accelerando*, and **catch up time at this point if needed*. The score features complex rhythmic patterns and dynamic markings.

Bojana Šaljić Podešva (Maribor, 1970) je končala

študij kompozicije na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Podiplomski študij elektroakustične glasbe je opravila v razredu Dietra Kaufmanna na dunajski Univerzi za glasbo. Izpopolnjevala se je tudi pri Brunu Liberdi, Wolfgangu Mittererju, pri Françoise Barrière na inštitutu IMEB v Bourgesu (štipendija programa UNESCO-Aschberg), ter pri Richardu Boulangerju na 9. mednarodni akademiji za novo glasbo in zvočno umetnost v Seefeldu na Tirolskem (štipendija društva KulturKontakt Austria). Njeno temeljno področje ustvarjanja je

elektroakustična glasba, s čimer zajema tako fiksno izdelane dvo- ali večkanalne kompozicije kot tudi »real-time« obdelavo instrumentalno – vokalnega zvoka ali zvočne inštalacije. Prerez svojega ustvarjanja s tega področja je predstavila na avtorski zgoščenci *Welcome to the Dooshaland*. Prav tako ji je zelo blizu komorna glasba, ki dopušča neposredni kontakt z izvajalci. Za svoje delo je bila večkrat nagrajena na komponističnih natečajih (*Gustav Mahler Kompositions Preis, 32. mednarodno tekmovanje elektroakustične glasbe in zvočne umetnosti v Bourgesu ...*). Svoja dela je predstavila na mednarodni skladateljski tribuni Rostrum 2004, na trubuni IREM 2004, na festivalu Synthèse (Bourges, 2005, 2006), na otvoritvi Festivala sodobne komorne glasbe Radenci (Radenci, Slovenija, 2000), na festivalu Guarnerius (Beograd, 2009), na festivalu Slowind in v okviru evropskega projekta LIEU (Ljubljana, Pariz, Riga 2010) ter na številnih drugih mednarodnih koncertnih prizoriščih. Poleg koncertnega odra jo privlači ustvarjanje v povezavi z drugimi umetniškimi zvrstmi; Ustvarila je glasbo za več slovenskih lutkovnih, plesnih, gledaliških predstav in filmov. Prejela je vrsto nagrad, med drugim nagrado na 2. bienalu ustanove lutkovnih ustvarjalcev Slovenije I. 2003 v Mariboru za glasbo v predstavi *Peskar*, nagrado na 3. bienalu ustanove lutkovnih ustvarjalcev Slovenije I. 2005 v Kopru za glasbo v predstavi *Svetnik Krespel* in prestižno slovensko nagrado *Vesna* za glasbo v filmu *Otroci s Petrička*. Trenutno živi in ustvarja v Ajdovščini.

RADIO SLOVENIJA | PROGRAM ARS | <http://www.rtv slo.si/ars/>

► Gregor Pirš (gregor.pirs@rtvslo.si) ☒ Tavčarjeva 17, 1550 Ljubljana, Slovenija

☎ +386 1 475 23 86 📞 +386 1 475 23 99

SI Larisa Vrhunc Med prsti zven podobe II (2011)

 Simfonični orkester RTV Slovenija
 dirigent Marino Formenti

koncertni posnetek, dvorana Slovenske filharmonije, april 2011

trajanje: 8.43

“

Naslov skladbe je del pesmi slovenskega pesnika Andreja Medveda, objavljene v zbirki *Videnja*. Z isto pesmijo sem se ukvarjala že v skladbi *Med prsti zven podobe I* za komorni ansambel in ob tem ugotovila, da je iztočnic za eno samo glasbeno delo preveč. V obeh primerih me je bolj kot »vsebin« pesmi vodil premislek o tem, zakaj me zbirka *Videnja*, in še posebej ta pesem - tako privlačita. V skladbi *prsti zven podobe I* sem se osredotočila na formalne iztočnice in vsebinske povezave med vidnim in slišnim, v novem simfoničnem delu pa raziskujem vzporednice med glasbo in govorjenim jezikom: avtor se zaveda *zvena* besed in svojo poezijo zavestno gradi s sredstvi, ki imajo poleg vsebinske tudi svojo »glasbeno« logiko. Tu mislim predvsem na aliteracije (soglasniški stik, ponavljanje enega ali več soglasnikov, glasbeni ekvivalent je iskanje stičišč med raznorodnimi instrumentalnimi barvami) in anafore (ponavljane ene ali več besed na začetku zaporednih stavkov ali verzov, v skladbi je to pojavljanje vedno istega akorda, ki členi obliko na manjše dele). Vsebinsko me je posebej pritegnil kontrapunkt nasprotujočih si kategorij (*nežnost in lepota* nasproti *nasilju in razkrajanju*); iz poezije izpeljanim kompozicijskim predpostavkam se pridružuje še premislek o meji med postopno dvigajočim se notranje razgibanim pedalnim tonom in ostinatom.

V zavesti vzniknejo studenci in predejo
 med prsti zven podobe; v drgetu valovijo
 k svetlobi in strmoglavijo v bleščanju
 strele. V dlaneh se zlomijo, v lase poniknejo,
 v grmovje; z želom se dotikajo tišine.

Andrej Medved, odlomek iz pesniške zbirke Videnja

Pri ustvarjanju sem si zastavila nekaj kompozicijskih vprašanj:

- kako lahko jezikovna predloga služi kot izhodišče (poleg 'programskosti')
- kaj se zgodi, če poteka hkrati več formalnih procesov poskušamo najti med njimi tako ravnovesje, da nobeden ne prekrije drugih
- na kakšne načine se je mogoče izogniti klasičnemu dramskemu loku v poteku glasbene materije

Iz teh izhodišč sem izpeljala nekaj rešitev, ki v tehničnem smislu predstavljajo jedro skladbe. Izhajam iz nekaterih jezikovnih lastnosti poezije Andreja Medveda, predvsem tistih, za katere sem lahko poiskala glasbene ekvivalente:

- prepletanje kontrastov med izrazi nasilja, razkroja na eni ter lepote, nežnosti na drugi strani v glasbi predstavlja gosta mreža zelo raznorodnih majhnih dogodkov
- paradoksalno združevanje nasprotujočih si kategorij (nekaj trdnega, večnega, mrtvega in nekaj mehkega, minljivega, živega) v občutljive besedne zveze (npr. *kovinska rosa*, *kristali kože*) ... v glasbenem smislu je to poskus združevanja raznorodnih zvočnih detajlov v nestandardne zvočne dogodke

The image shows a musical score snippet with four staves. The top staff has the instruction 'take all three pitches audible'. The second staff has a dynamic marking 'mp' and a wavy line above it. The third staff has a dynamic marking 'mp' and a wavy line below it. The fourth staff has a dynamic marking 'mf' and a wavy line below it. There are also some circled notes and a 'nat. flagg. gliss.' annotation.

- številne notranje povezave med besedami, npr. aliteracije oz. soglasniški stiki in notranje rime; v glasbenem poteku je vedno v ospredju zvočni dogodek, ki se 'razlije' po orkestru, in sicer tako, da poskušam najti barvna stičišča med instrumenti s sicer zelo različnimi barvnimi karakteristikami

- retorična figura anafora (ponavljanje iste besede na začetku vsake metrične enote, npr. verz) se glasbeno odsliska v uporabi istega akorda na začetku vsake formalne enote skladbe, sicer v različnih postavitvah in z vsakokrat drugačnim potekom

- razvrščanje v verze se namenoma ne ujema z vsebinskimi prelomi, kar odpira možnosti za večplastno razumevanje besedila. Pri

postavljanju glasbene forme sem uporabila dva oblikovna principa hkrati, eden se ravna po razmerjih med delitvami na verze, drugi pa po vsebinskih prelomih poudarjenih z anaforo. Tako že omenjeni 'signalni' akord, ki ustreza mestom anafore **v**, členi obliko na odseke, hkrati pa v godalih poteka še drug proces: vsakemu od verzov pesmi je dodeljena ena od godalnih skupin, sprva so to pedalni toni, kasneje pa se postopoma razgibajo (začnejo prehajati v ostinato) in razpršijo in na koncu razkrojijo (tudi v skladu z zaključkom pesmi: *z želom se dotikajo tišine*).

Larisa Vrhunc (Ljubljana, 1967) je študirala glasbeno pedagogiko (1985 - 1990) in kompozicijo (1989 - 1993 pri M. Gabrijelčiču) na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Študij kompozicije je nadaljevala na Conservatoire de Musique de Genève (1994 - 1996 pri J. Balissatu) in privatno (pri E. Gaudibertu). Na ljubljanski Akademiji za glasbo je specializirala leta 1998 (pri M. Gabrijelčiču in D. Škerlu). Junija 1999 je diplomirala iz kompozicije še na Conservatoire National Supérieur de Musique de Lyon (pri G. Amyju) in 5 mesecev gostovala v rezidenci Künstlerhaus Schloß Wiepersdorf pri Berlinu.

Izpopolnjevala se je tudi na različnih kompozicijskih tečajih (S. Gubaidulina, B. Ferneyhough, M. Jarrell, K. Huber, H. Lachenmann, H. Kyburz, P. Dusapin in drugi). Jeseni 2000 se je en mesec šolala na pariškem inštitutu IRCAM. Je docentka za glasbenoteoretske predmete na Filozofski fakulteti (oddelek za muzikologijo) Univerze v Ljubljani. Za svoje delo je prejela Prešernovo nagrado za študente, nagrado TEMSIG, Nagrado Prešernovega sklada, Prix Fondation Royaumont na 1. evropskem skladateljskem tekmovanju « Chœurs & Maîtrises de Cathédrales » (Amiens - Francija), Prix du Conseil d' Etat (Ženeva - Švica), eno od treh enakovrednih nagrad na evropskem ženskem skladateljskem tekmovanju (Nijmegen - Nizozemska) in 1. nagrado 2. evropskem skladateljskem tekmovanju « Chœurs & Maîtrises de Cathédrales » (Amiens - Francija). Je tudi ena od osmih nagrajencev 13. Mednarodnega kompozicijskega seminarja Boswil in dobitnica štipendije NEM (Montreal - Kanada).

RADIO SLOVENIJA | PROGRAM ARS | <http://www.rtv slo.si/ars/>

► Gregor Pirš (gregor.pirs@rtvslo.si) ☒ Tavčarjeva 17, 1550 Ljubljana, Slovenija

☎ +386 1 475 23 86 📠 +386 1 475 23 99